

Hoezo vriendelijk?

Tekst: Eline Teygeler en Marieke van der Burgt, Tinley Gedragstherapie voor Dieren

Foto's: Ron Baltus en Marieke van der Burgt

Niet alle honden zijn gediend van een directe benadering of aanraking van onbekende mensen. Sommige honden vertonen dan angst, andere zetten ook agressie in. Vaak begrijpen eigenaren dit gedrag niet, zeker wanneer de hond eerst zelf naar de persoon toekomt. In dit artikel gaan we dieper in op vriendelijk contact en andere redenen om 'contact te zoeken' met mensen die niets met vriendelijkheid te maken hebben.

Vriendelijkheid

Vriendelijkheid is een gedragseigenschap die alles te maken heeft met een positieve manier van omgaan met anderen. Vriendelijke mensen zijn geïnteresseerd in anderen, tonen respect, zijn aardig en houden rekening met anderen. Vriendelijkheid heeft dus te maken met contact, communicatie, afstemming op de ander en mensgerichtheid.

Alhoewel het toepassen van de (menselijke) gedragseigenschappen 'vriendelijkheid' moeilijk direct te vertalen is, kunnen we wel constateren dat honden als sociale dieren ook communiceren, rekening kunnen houden met anderen en gedrag kunnen vertonen wat gezien wordt als vriendelijk en positieve omgang. Het is belangrijk om te realiseren dat vriendelijk gedrag van een hond niet automatisch betekent dat hij zijn persoonlijke ruimte met je wil delen.

Actief vriendelijk gedrag gaat gepaard met brede kwispel en naderen.

Persoonlijke zone

Ook een hond heeft een persoonlijke zone, een onzichtbare cirkel om zich heen waarin bepaald contact is toegestaan. De grootte van die figuurlijke cirkel is voor iedere hond anders en is afhankelijk van de situatie; bij bekende personen zal er minder spanning zijn dan bij onbekende personen op dezelfde afstand. Ook wij vinden een uitbundige omhelzing van een familielid

normaal, maar doet een onbekend persoon dit dan voelen we ons niet prettig. En als we tijdens een gesprek merken dat de ander steeds dichterbij ons gaat staan, kan het zijn dat we misschien zelfs een stapje achteruit zetten.

Zowel kinderen als volwassenen dringen vaak onuitgenodigd de persoonlijke ruimte van een huisdier binnen. Voor een juiste omgang met de hond, is het belangrijk om te weten hoe groot die persoonlijke zone van jouw hond is in verschillende situaties.

Honden houden trouwens ook niet altijd rekening met onze persoonlijke zone. Wanneer ze verkennend op ons afkomen snuffelen ze aan allerlei plekken op ons lichaam. Op zo'n moment is het heel goed mogelijk dat de hond de mens dicht nadert, terwijl ze eigenlijk geen direct (vriendelijk) contact willen met deze persoon.

Veel honden zijn tolerant wanneer zij worden geaaid terwijl ze daar zelf geen behoefte aan hebben.

Actieve of passieve vriendelijkheid

Honden communiceren door middel hun lichaamshouding en hun gedrag. Wanneer we gaan kijken naar vriendelijkheid bij honden dan is er een onderscheid tussen honden die actief of passief vriendelijk gedrag vertonen. Wanneer een hond actief vriendelijk een persoon benadert, dan is het doel van de hond om echt contact te maken. Een hond die naar een persoon loopt in een ontspannen lichaamshouding met een brede kwispel kan beschreven worden als actief vriendelijk. Het is belangrijk dat deze kwispel ontspannen en bij voorkeur breed is. Bij deze hond zijn er geen elementen van angst of agressie zichtbaar. Zijn doel is om sociaal contact te maken met de diegene die hij benadert. Er zijn ook honden die vriendelijk zijn, maar geen direct fysiek contact willen. Dit noemen we passieve vriendelijkheid. Een hond die passief vriendelijk is, nadert nauwelijks en blijft ongeveer op dezelfde plek staan. Ook deze hond kwispelt, heeft een ontspannen lichaamshouding of vertoont elementen van spel. Dit kan bijvoorbeeld een spelboog zijn. Er is vriendelijke communicatie, maar intiem contact is niet gewenst.

Neutraal

Een hond kan ook om andere redenen personen benaderen. Bij de afwezigheid van angst, de afwezigheid van agressie en de afwezigheid van vriendelijke signalen kan geconcludeerd worden dat de hond met een ander doel de mens benadert dan sociaal contact te maken. Deze hond is niet vriendelijk, maar ook niet onvriendelijk. We zouden deze hond 'neutraal' kunnen noemen op de schaal van vriendelijkheid. Wanneer een hond zich 'neutraal' vertoont, dan vertoont de hond dus geen angst of agressie. Een hond die neutraal is kan een persoon benaderen, maar vertoont geen brede kwispel. Deze hond heeft een andere motivatie om te naderen. Denk hierbij aan een hond die als onderdeel van exploratief (onderzoekend) gedrag aan de broek van de persoon wil snuffelen. Deze honden hebben dus niet het doel om een sociale interactie te hebben met de persoon die ze benaderen. Wanneer een persoon deze signalen niet ziet en gaat aaien of knuffelen kan deze hond, afhankelijk van zijn karakter, angst of agressie gaan vertonen. Het is dus belangrijk om goed te kijken naar de gedragingen van een hond wanneer een hond een onbekend persoon benadert of andersom.

Deze hond is niet onvriendelijk, maar ook niet vriendelijk. Hij nadert een persoon om even te snuffelen. Dit is geen verzoek voor fysiek aaicontact.

Saartje is een Tervurense Herder. Bij de binnenkomst van visite blaft ze, maar zodra ze zitten gaat ze direct naar de visite toe. Ze snuffelt aan de handen, broek en schoenen, in een neutrale houding met oren naar voren. Meestal heeft ze haar blik gericht op waar ze snuffelt, soms kijkt ze even naar het gezicht van de persoon. Haar lichaamstaal verandert dan niet; er zijn geen oortjes die even naar achteren klappen, er is geen kwispel. Wanneer mensen hun hand uitsteken om te aaien draait ze haar hoofd weg maar blijft gewoon staan. Soms komt het voor dat ze tijdens het snuffelen van de hand een likje geeft. De eigenaar interpreteert dit als vriendelijk, maar die conclusie is niet juist. Saartje likt de hand als onderdeel van exploratiegedrag, ze vertoont het likje niet samen met lichaamstaal die passend is bij actief vriendelijk contactzoekend gedrag. Het is een misvatting dat als een hond naar visite toe komt om te snuffelen, ook geaaid wil worden en contact wil met de visite. Goed kijken naar zijn lichaamstaal geeft informatie over wat de hond doet en wil bij de visite.

Factoren die een rol spelen

Hoe komt het nu dat de ene hond wel vriendelijk reageert naar onbekende mensen en een andere hond niet? Net als elk mens is elke hond verschillend. Hierdoor reageert ook elke hond verschillend. Hoe een hond op een bepaalde situatie reageert, heeft alles te maken met de erfelijke aanleg (afkomst, bloedlijnen) van de hond, zijn opvoeding en zijn ervaringen in het leven. Hieronder volgen een paar mogelijke factoren die vriendelijkheid naar onbekende personen beïnvloeden:

- Erfelijke aanleg: hondenrassen die dichtbij de wolf staan, kunnen angstig zijn naar vreemde mensen. Denk hierbij aan de wolfhond. Ook bepaalde hondenrassen die speciaal gefokt zijn voor waak- of verdedigingshond, zijn van nature meer terughoudend naar onbekende mensen dan andere rassen. Deze terughoudendheid ontstaat vaak al op jonge leeftijd. Dit zegt overigens niets over vriendelijkheid naar bekende personen; de vriendelijkheid is voorbehouden aan bekende personen waar de hond een sociale relatie mee heeft.
- Onvoldoende socialisatie: bij een hond die niet goed gesocialiseerd is met mensen kan vriendelijkheid naar mensen gering zijn. Vaak komt dit voor vanuit angst. Er zijn honden die vanuit de motivatie angst geen contact zoeken met onbekende mensen. Er zijn ook honden die echter een grote behoefte hebben aan het onderzoeken (besnuffelen) van onbekende mensen. Deze honden kunnen onbekende personen dus naderen in een lage lichaamshouding waarbij vriendelijke signalen afwezig zijn. De houding en het gedrag tonen dan aan dat deze hond geen fysiek contact wil met de persoon.
- Leerervaringen: als een hond personen benadert om andere redenen dan sociaal intiem contact, en de persoon gaat de hond toch aaien, dan kan het zijn dat de hond onvriendelijk wordt en agressie inzet. Wanneer dit effect heeft, kan hij dat gedrag vaker gaan inzetten.
- Lichamelijke oorzaken: als een hond pijn heeft ervaren bij een aanraking door een persoon, dan zal zijn gedrag bij de interactie met onbekende personen kunnen veranderen. Als de mensen op dat moment toch aaien of contact zoeken, kan de hond agressief reageren. Bij dit soort agressie kan de hond uitvallen zonder een waarschuwing te geven.

Het verschilt per ras of een hond vooral vriendelijk naar bekende personen is, of ook vriendelijk naar onbekende personen.

Dex is een Husky reu van 1,5 jaar oud. Hij woont in een gezin met een jonge baby van 6 maanden oud en er zijn -voor de eigenaar- geen problemen tussen kind en hond in de vorm van agressie of angst aanwezig. De gedragstherapeut komt aan huis voor bezitsagressie naar volwassen mensen. Tijdens het consult wordt waargenomen dat Dex contact maakt met de baby. Het contact wat de hond maakt heeft altijd te maken met het snuffelen aan de luier, handjes en gezichtje. Dex vertoont dit gedrag terwijl hij zijn oren naar voren heeft en zijn staart is in een neutrale houding. Hij kwispelt nooit naar de baby, hij likt de baby wel maar in dit geval is Dex op zoek naar voedselresten. Er is geen sprake van actief vriendelijk contact naar de baby. Omdat Dex in andere situaties serieuze agressie vertoont naar de eigenaar, is de afwezigheid van sociaal contact naar de baby zeer zorgwekkend.

Training in vriendelijkheid

Afhankelijk van de motivatie van de hond kan training vriendelijk gedrag bevorderen, zeker wanneer honden matige angst voor mensen hebben en van nature wel mensgericht zijn. Wanneer erfelijke aanleg en/of slechte socialisatie een rol speelt, zal er altijd een beperking blijven het verhogen van de vriendelijkheid naar vreemden. In deze situaties is het van belang om een bezoeker of een persoon die de hond benadert uitleg te geven over de hond en veiligheid voor de bezoeker te waarborgen.

Als laatste is het belangrijk om te vermelden dat mensen moeten leren respect te tonen voor de persoonlijke zone van honden en hun signalen moeten leren lezen. Immers in onze communicatie naar mensen snappen wij deze ongeschreven regels ook. Respect voor anderen hebben en afstemmen op een ander is immers ook onderdeel van onze gedragseigenschap vriendelijkheid.

*Het artikel is gepubliceerd in
Onze Hond eind 2019*

www.tinleygedragstherapie.nl